

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.275/2022/42. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Imre András ügyvéd ügyintézője mellett eljáró Imre Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt felperes (cím) felperesnek – a dr. Lichy József ügyvéd ügyintézője mellett eljáró Lichy Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt I. rendű alperes (cím) I. rendű, II. rendű alperes (cím) II. rendű, III. rendű alperes (cím) III. rendű, IV. rendű alperes (cím) IV. rendű, a dr. Balázs B. Péter ügyvéd ügyintézője mellett eljáró Balázs B. Péter Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt V. rendű alperes (cím) V. rendű, a dr. Krizsán Szilárd ügyvéd (cím) által képviselt VI. rendű alperes (cím) VI. rendű alperesek ellen házastársi közös vagyon megosztása iránt folyamatban lévő perben – amely perbe a felperes pernyertessége érdekében beavatkozott a dr. Kálmándy László ügyvéd ügyintézője mellett eljáró Kálmándy Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt beavatkozó (cím) – a Miskolci Törvényszék 10.P.20.399/2020/119. számú, a 120. szám alatti végzéssel kijavított ítélete ellen az I.-IV. rendű alperesek által 124. sorszám előterjesztett, 125. és 128. sorszám alatt indokolt fellebbezés és a felperes által Pf. 5. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja. Mellőzi a felperes tulajdonjogának megállapítását a gazdasági társaság1 néhai 'elhunyt' nevén állt 5656 darab, egyenként 10 000 forint névértékű, 1 részvénytársaságú, „A” sorozatjelű, névre szóló dematerializált törzsrészvényére. Mellőzi továbbá a V. rendű alperes felhívását az általa vezetett értékpapírszámlán a felperes tulajdonjogának átvezetésére, továbbá mellőzi a részvények I.-IV. rendű alperesi tulajdonba adására és annak értékpapírszámlán történő átvezetésére vonatkozó rendelkezéseket.

Az I.-IV. rendű alperesek által egyetemlegesen a házastársi közös vagyon megosztása címén fizetendő értékkülönbség összegét 382 743 228 (háromszáznyolcvankétfélmillió-hétszáznegyvenháromezer-kétszázhuszonnyolc) forintba, míg az özvegyi jog megváltása címén fizetendő összeget 53 671 381 (ötvenhárommillió-hatszázhetvenegyezer-háromszáznyolcvanegy) forintba szállítja, a teljesítési határidőt 90 (kilencven) napban határozza meg.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét annak fellebbezett részében helyben hagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.-IV. rendű alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak az általános forgalmi adót is tartalmazó 6 505 681 (hatmillió-ötszázötzezer-hatszáznyolcvanegy) forint másodfokú eljárással felmerült költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes néhai 'elhunyt' harmadik felesége, a III. rendű alperes az első, az I. rendű, a II. rendű és a IV. rendű alperesek a második házasságából származó gyermekei. A néhai második házastársával fennállt házassági életközössége 2000. november 16. napján szakadt meg, 2004. december 8. napján szerződéssel a házastársi közös vagyont megosztották, házasságukat a Miskolci Városi Bíróság 2005. március 1. napján jogerős ítéletével bontotta fel. A házastársi közös vagyon megosztásáról rendelkező szerződés értelmében egyebek mellett a néhai második házastársát illette a gazdasági társaság1 5336 darab részvénye.

[2] A felperes és néhai 'elhuny' 2000. november 16. napjától éltek életközösségben, majd 2005. szeptember 10. napján kötöttek házasságot.

[3] A házasság fennállása alatt a házaspár megszerezte a gazdasági társaság1 11 313 darab törzsrészcéjét, létrehozta a gazdasági társaság2-t (jelenlegi nevén: gazdasági társaság2 jelenlegi neve) és a gazdasági társaság3-t. Megalapították a gazdasági társaság4-t, amelynek tulajdonosa az az gazdasági társaság5 volt, amely üzletrészei 48,8%-ának voltak együttesen tulajdonosai. Szintén részesedést szereztek a gazdasági társaság6-ban (jelenlegi nevén: gazdasági társaság6 jelenlegi neve). Az gazdasági társaság5 2013. március 28. napján beolvadt a gazdasági társaság6-be. Rendelkeztek továbbá a gazdasági társaság7 üzletrészeinek 50%-val.

[4] A néhai továbbá létrehozta a m.-i cégbejegyzésű gazdasági társaság8 társaságot, melyben néhainak és a felperesnek 48-48%-os, 'tag1'-nak és 'tag2'-nek 2-2%-os tulajdonrésze volt. A felperes által az örökhagyó halálát követően elkészített valótlan tartalmú üzletrész átruházási szerződés felhasználásával megindított változásbejegyzési eljárásban a m.-i cégbíróság a néhai nevében nyilvántartott 48% társasági üzletrészre 2012. február 7. napján a felperes tulajdonjogát jegyezte be.

[5] A felperes és a néhai 2003. július 2. napján vásárolták meg a ingatlan1 szám alatti ingatlant, melyre 1/1 tulajdoni arányban a felperes tulajdonjogát jegyezték be akként, hogy az ingatlan 5750/10000 tulajdoni hányadát néhai 'elhuny' holtig tartó hasznélvezeti joga terhelte. A házasság alatt vásárolták meg a ingatlan2 és ingatlan3 helyrajzi szám alatti ingatlanokat, melyekre az ingatlan-nyilvántartásba 1/1 arányban tulajdonosként néhai 'elhuny'-t jegyezték be. Szintén a házasság alatt szereztek a ingatlan4; a ingatlan5 és a ingatlan6 helyrajzi szám alatti ingatlanokat, amelyek tulajdonosaként az ingatlan-nyilvántartásban 1/1 tulajdoni arányban a felperes szerepelt.

[6] 2010. szeptember 6. napján a bank1 hitelezőként és zálogjogosultként, a felperes adósként és jelzálogkötelezettként, néhai 'elhuny' óvadékokat nyújtóként és készfizető kezésként kötött kölcsönszerződést 100 000 000 forint összegről. 2016. június 1. napjáig a kölcsönre 46 690 996,91 forintot fizettek vissza; 2015. április 29. napján a kölcsönszerződés biztosítékeként néhai 'elhuny' által elhelyezett óvadék összegéből a kölcsöntartozással szemben beszámítottak 11 554 321,71 forintot. A bank a szerződést a 2015. évben felmondta és követelését 2016. június 1. napján a VI. rendű alperesre engedményezte. A megindult végrehajtási eljárásban a ingatlan5 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlant és a ingatlan1 alatt nyilvántartott ingatlant árverésen kívül, de árverés hatályával a végrehajtó a VI. rendű alperes részére értékesítette. A t.-i ingatlan vonatkozásában a jogorvoslat folytán eljáró Tatabányai Törvényszék az ingatlanárverési jegyzőkönyvet megsemmisítette, ugyanakkor a j.-i ingatlan vonatkozásában a IV. rendű alperes által a tulajdonszerzés érvénytelenségének megállapítása és az eredeti állapot helyreállítása iránti keresetet a Tatabányai Törvényszék jogerős ítéletével elutasította.

[7] A 2005. július 20. napján létrejött szerződéssel a bank1 javára a néhai gazdasági társaság1-ben fennálló tulajdonát megtestesítő részvényeket óvadékokul kötötték le, az óvadéki szerződést az I.-IV. rendű alperesek a 2014. évben megerősítették. Az óvadékba helyezett értékpapírokat 2019. júliusban az V. rendű alpereshez transzferálták.

[8] A felperes és néhai 'elhuny' jelentős közös ingó vagyont is szereztek és több, a bank1-nél vezetett számlán euro és forint megtakarítással is rendelkeztek. Néhai 'elhuny' elhunytát követően titkárságvezetője felvett a bankszámlák egyikéről 45 000 000 forintot, majd ebből még aznap befizetett a felperes bankszámlájára 1 800 000 forintot, míg a maradék összeget átadta a felperesnek.

[9] Néhai 'elhunyt' 2011. december 19. napján végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt. Hagyatékát 'közjegyző neve' közjegyző a 2012. augusztus 23. napján kelt 1...../Ü/...../2012/45. számú ideiglenes hagyatékátadó végzésével törvényes öröklés jogcímén fejenként egyenlő részben ideiglenes hatállyal gyermekeinek, az I.-IV. rendű alpereseknek adta át azzal, hogy a hagyaték tárgyát képező vagyontárgyakat a felperes özvegyi haszonélvezeti joga terheli.

[10] A felperes többször módosított keresetében kérte, hogy a néhaival 2000. november 16. napjától 2005. szeptember 9. napjáig fennálló életközösségre, valamint 2005. szeptember 10. napjától 2011. december 19. napjáig fennálló házasságra tekintettel a bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 578/G. §-ára és a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 27. § (1) bekezdésére tekintettel állapítsa meg tulajdonjogát a részletesen megjelölt vagyontárgyakra. Kérte továbbá kötelezni az I.-IV. rendű alpereseket a bejelentett hagyatéki hitel, a hagyaték tárgyát képező ingatlanokra fordított költségek, továbbá özvegyi jog megváltása jogcímén elsődlegesen 79 820 540, másodlagosan 54 540 540 forint egyetemleges megtérítésére. Kérte az V.-VI. rendű alperest mindezek tűrésére kötelezni.

[11] Az I.-IV. rendű alperesek ellenkérelmükben vitatták a felperes által állított életközösség kezdő időpontját, a szerzés időpontjára tekintettel a felperes kereseti kérelmével érintett vagyontárgyak tekintetében tulajdonjogának megállapíthatóságát. Kérték a felperes hagyatéki hitelezői igényének és az özvegyi jog megváltására irányuló keresetének az elutasítását.

[12] Az I.-IV. rendű alperesek viszontkeresettel kérték a házastársi közös vagyon megosztását. A felperessel szemben folyamatban volt büntetőeljárásban született jogerős ítéletre figyelemmel a m.-i céggel összefüggésben 140 018 787 forint okozott kár ellenértékét követelték a felperestől; továbbá kérték, hogy a hagyatéki hitelezői igényeket a bíróság a felperes által az özvegyi jogával terhelt ingatlanok után felvett bérleti díj terhére számolja el.

[13] A felperes a házastársi közös vagyon megszüntetését az által összeállított vagyonmérleg szerint nem ellenezte.

[14] Az V. rendű alperes tűrésre kötelezését nem ellenezte abban az esetben, ha a gazdasági társaság1 részvényeit terhelő óvadéki joga változatlan marad. A VI. rendű alperes a jogainak változatlanul hagyása mellett a kereset teljesítését szintén nem ellenezte.

[15] Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletében megállapította, hogy a felperes házastársi vagyonközösség jogcímén megszerezte a ingatlan2 helyrajzi szám alatt és a ingatlan3 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanok 1/2 tulajdoni hányadát. A közös tulajdont akként szüntette meg, hogy mindkét ingatlan vonatkozásában a felperes 1/2 tulajdoni hányadát az I.-IV. rendű alperesek tulajdonába adta 1/8–1/8–1/8–1/8 tulajdoni hányadban házastársi közös vagyon megosztása jogcímén.

[16] Rögzítette, hogy az I.-IV. rendű alperesek öröklés jogcímén megszerezték a ingatlan6 helyrajzi szám alatti, a ingatlan5 helyrajzi szám alatti, továbbá a ingatlan4 helyrajzi szám alatti ingatlanok 1/8–1/8–1/8–1/8 tulajdoni hányadát. A létrejött közös tulajdont akként szüntette meg, hogy az I.-IV. rendű alperesek tulajdoni hányadait a felperes tulajdonába adta.

[17] Megállapította, hogy a felperes házastársi vagyonközösség jogcímén megszerezte a gazdasági társaság1 néhai 'elhunyt' nevén fennálló 35 030 db, egyenként 10 000 forint névértékű, 1 részvénysorozatú, „A” sorozatjelű, névre szóló dematerializált törzsrészvényből 5656 db törzsrészvény tulajdonjogát a biztosítéki jogok változatlan fennmaradása mellett, óvadékkal terhelt. Felhívta az V. rendű alperest, hogy az általa vezetett értékpapírszámlán az I.-IV. rendű alperesek nevén nyilvántartott részvények közül valamennyi alperes vonatkozásában 1414 db törzsrészvényre a felperes tulajdonjogát vezesse

át. A felperes tulajdonában lévő 5656 db törzsrészcégből 1414 db-ot az I. rendű alperes, 1414 db-ot a II. rendű alperes, 1414 db-ot az III. rendű alperes, míg 1414 db-ot a IV. rendű alperes tulajdonába adott házastársi közös vagyon megosztása címén a biztosítéki jogok változatlan fennmaradása mellett, óvadékkal terhelten és felhívta az V. rendű alperest, hogy az általa vezetett értékpapírszámlán a fentiek szerinti tulajdonosváltást az értékkülönbség megfizetésének igazolását követően vezesse át.

[18] Megállapította, hogy a felperes házastársi vagyonszövetség címén megszerezte a gazdasági társaság6 jelenlegi neve gazdasági társaságban néhai 'elhunyt' nevén nyilvántartott 19 533 db törzsrészcégből 1/2 tulajdoni hányadát; míg az I.-IV. rendű alperesek öröklés jogcímén megszerezték a gazdasági társaság3 „kt.a.” gazdasági társaság néhai 'elhunyt' nevén nyilvántartott 50% üzletrészcégből 1/8–1/8–1/8–1/8 tulajdoni hányadát. A közös tulajdoni hányadát akként szüntette meg, hogy a gazdasági társaság6 jelenlegi neve és a gazdasági társaság3 „kt.a.” I.-IV. rendű alperesek tulajdonában lévő tulajdoni hányadait a felperes tulajdonába adta, és rendelkezett az illetékes cégbíróságok megkereséséről a változás átvezetése érdekében.

[19] Megállapította, hogy az ingó vagyonszövetségben 44-50., 54-60., 68-69. szám alatt megjelölt vagyontárgyak a felperes különvagyonát képezik, míg az egyéb vagyontárgyak tulajdonjogát a felperes 1/2 arányban házassági vagyonszövetség, az I.-IV. rendű alperesek 1/8–1/8–1/8–1/8 arányban törvényes öröklés jogcímén szerezték meg. A létrejött közös tulajdoni hányadát akként szüntette meg, hogy az I.-IV. rendű alperesek tulajdoni hányadait a felperes tulajdonába adta.

[20] Megállapította továbbá, hogy a bank1 által vezetett-.....-00100005 számú, 2011. december 19. napján nyilvántartott 14 956 266,48 forint nyitó egyenlege, a bank1 által vezetett-.....-00200002 számú, 2011. december 19. napján nyilvántartott 5 779,63 euró nyitó egyenlege, valamint a bank1 által vezetett-.....-00300009 számú, 2011. december 19. napján nyilvántartott 46 008 479,72 forint nyitó egyenlege 1/2 tulajdoni hányada a felperes, míg a bank1 által vezetett-.....-00300001 számú, 2011. december 19. napján nyilvántartott 6 169 034,45 forint nyitó egyenlege 1/8–1/8–1/8–1/8 tulajdoni hányada az I.-IV. rendű alperesek tulajdonát képezi. A létrejött közös tulajdoni hányadát akként szüntette meg, hogy az I.-IV. rendű alperesek tulajdoni hányadát a felperes tulajdonába adta.

[21] Egyetemlegesen kötelezte az I.-IV. rendű alpereseket a felperes javára 60 nap alatt 1 238 156 371 forint értékkülönbség megfizetésére házastársi közös vagyon megosztása, míg további 59 725 250 forint megfizetésére özvegyi jog megváltása címén.

[22] Kötelezte a peres feleket mindezek tüzésére, ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Kötelezte a felperest az I.-IV. rendű alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak a javára 599 375 forint perköltség megfizetésére, és akként rendelkezett, hogy ezt meghaladóan költségeiket a felek maguk viselik.

[23] Az ítélet indokolásában a bírói gyakorlatra hivatkozva rögzítette, hogy a vagyonszövetség vonatkozásában a házasságot megelőző együttélés egybeolvad a házassági életközösséggel. A rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésével a felperes és néhai házassági vagyonszövetségének kezdő időpontját 2000. november 16. napjában határozta meg.

[24] A felek közös nyilatkozata alapján megállapította, hogy a felperes és a néhai közös szerzeménye a gazdasági társaság1 11 313 darab részvénye, melyből a felperes tulajdonát képező 5656 darabot az I.-IV. rendű alperesek kívántak magukhoz váltani. Kiemelte, hogy a részvények értékéről aggálytalan szakértői vélemény nem áll rendelkezésre, mivel szakértő1 és szakértő2 igazságügyi könyvszakértő egyaránt eszközalapú értékmegállapítást alkalmazott, amely ellentétes a bírói gyakorlattal, továbbá a szakvélemények a felperes által csatolt igazságügyi magánszakértői szakvéleményben

foglaltakra tekintettel sem aggálytalanok. A per eldöntéséhez szükséges kérdések pénzügyi és tőkepiaci kompetenciát igényelnek, az ezzel rendelkező, kirendelt szakértő nyilatkozata szerint a rendelkezésre álló peres iratok alapján szakvélemény nem adható; az I.-IV. rendű alperesek azonban üzleti titkokra, továbbá személyiségi jogok védelmére hivatkozva a szakértő által megjelölt iratokat, valamint adatokat a bíróság felhívása ellenére nem kívánták a peres anyag részévé tenni. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 3. § (3) bekezdése, 8. § (2) bekezdése és 386/J. § alapján az I.-IV. rendű alperesek terhére értékelte, hogy a részvények értékére vezetett bizonyítás nem vezethetett eredményre, a felperest elzárták az általa állított tények valósága bizonyításától, ezért a részvények értékét a felperes által kimunkált összegben állapította meg, részvényenként 263 640 forintban.

[25] Az gazdasági társaság⁵ felperes és néhai házastársa tulajdonát képező 48.8%-os üzletrészenek értékét az igazságügyi könyvszakértő véleménye alapján 2011. december 31. napjára 81 036 304 forintban fogadta el. Nem találta bizonyítottnak azon alperesi hivatkozást, hogy a cégnyilvántartásba bejegyzett állapotoktól eltérően az üzletrészek 100%-a képezte a felperes és néhai 'elhunyt' tulajdonát. Mivel a gazdasági társaság⁴ az gazdasági társaság⁵ tulajdonában állt, annak értékét is az gazdasági társaság⁵ üzletrészenek értékében számolta el. A felek egyező nyilatkozata alapján állapította meg a gazdasági társaság⁶ (gazdasági társaság⁶ jelenlegi neve), a gazdasági társaság², a gazdasági társaság⁷, a gazdasági társaság³ közös tulajdonban álló részvényeinek, üzletrészeinek mértékét, valamint értékét.

[26] Jogerős büntető ítélet alapján rögzítette, hogy a felperes elhallgatta a hagyatéki eljárásban a M.-n alapított céget, ennek azonban nem volt jelentősége, mivel a közös tulajdon a cégbírósi bejegyzéstől független. Az üzletrész értékét az igazságügyi szakértői vélemény szerint határozta meg és rögzítette, hogy a társaság a 2010. és 2011. évre osztalékot nem fizetett; amennyiben ilyen összeget elkülönítettek, az kívül esik az üzletrész forgalmi értékén. A per tárgya nem a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése, a ki nem fizetett osztalék iránti igényt a büntetőeljárársban lehetett volna érvényesíteni, illetőleg annak megfizetése iránt az I.-IV. rendű alperesek külön pert indíthatnak. Az üzletrész 157 620,48 euró értékét elszámoláskori forint értéken a vagyonleltárba beállította.

[27] A házastársi közös vagyon részét képező ingatlanok értékét aggálytalan szakértői vélemények alapján állapította meg, a tanúvallomások értékelésével és a felek később egyező nyilatkozata alapján fogadta el a felperes különvagyonát, valamint a házastársi közös vagyont képező ingóságok körét és értékét. Mivel a közös tulajdonban álló ingóságok a felperes birtokában vannak, azok ellenértékét számolta el. Az örökhagyó halála pillanatában fennálló bankszámlaegyenlegeket állította be a vagyonmérlegbe, figyelmen kívül hagyva az aznap később bekövetkezett pénzmozgásokat, mivel a halál pillanatában a hagyatéka a törvény erejénél fogva száll át az örökösökre.

[28] Nem találta bizonyítottnak, hogy a gazdasági társaság³ és beavatkozó a házastársak közös tartozásának minősülő kölcsönt adott volna az örökhagyónak. A csatolt okirati bizonyítékok és a jogerős büntetőítélet alapján elfogadta ugyanakkor, hogy 2011. május 18. napján a felperes és a néhai 50 000 000 forint kölcsönt kaptak kölcsönadól-tól, melyet visszafizettek akként, hogy a felperes a néhai halálának napján a bankszámláról felvett 45 000 000 forintot is erre használta fel. A becsatolt bankszámlakivonatokat és a tanúvallomások alapján tényként állapította meg továbbá, hogy kölcsönadól és kölcsönadó² összesen 16 000 000 forint kölcsönt nyújtottak a felperesnek és a néhainak, amelyből a felperes a néhai halálát követően 8 000 000 forintot visszafizetett. A felperes által a néhai halálát követően a bankl-tól felvett hitelbe visszafizetett összeget 35 136 676 forintban fogadta el. Figyelembe vette továbbá a ingatlanl ingatlan árverési vétel hatályú átadásából

befolyt 22 000 000 forintot, mely összeg felét kötelesek az I.-IV. rendű alperesek megtéríteni. Mindezek alapján közös adósságként 115 136 676 forintot állapított meg. Nem találta ugyanakkor alaposnak a felperes azon kérelmét, hogy a még meg nem fizetett kölcsöntartozásokat is ossza meg a felek között.

[29] A felperes által érvényesített hagyatéki hitelezői igényt nem találta alaposnak részben az 1959. évi Ptk. 159. § (1) és 157. § (1)-(2) bekezdése alapján, részben egyes követelések elévülésére tekintettel.

[30] Az elsőfokú bíróság az ennek alapján felállított vagyonmérlegben a házastársi közös vagyon értékét 3 691 415 294 forintban, a közös adósság mértékét 115 136 676 forintban határozta meg. Rögzítette, hogy egy fő jutója így 1 788 139 309 forint; a felperest az általa megfizetett közös adósságokra és a birtokában lévő 665 119 614 forint értékű közös vagyonra tekintettel további 1 238 156 371 forint illeti meg. Az I.-IV. rendű alperesek birtokában van 3 026 295 680 forint értékű közös vagyon, melyből ennek megtérítésére kötelesek.

[31] A házastársi közös vagyon megosztása során a felek kérelmei és a méltányos döntés követelménye alapján eljárva a j.-i és a t.-i ingatlanokat a felperes, a b.-i és a ny.-i ingatlanokat az I.-IV. rendű alperesek tulajdonába adta. Szintén a felek kérelmeinek megfelelően rendelkezett az egyes gazdasági társasági részesedések, bankszámlák és az ingó vagyon megosztása során.

[32] A hagyatéki vagyon körébe tartozó, de az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzésben nem szereplő vagyontárgyak vonatkozásában a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Hetv.) 97. § (4) bekezdése és az 1959. évi Ptk. 616. § (3)-(4) bekezdése alapján rendelkezett az özvegyi jog megváltásáról. Rögzítette, hogy mivel a halál pillanatában az özvegyi jog is megnyílt, súlytalan, hogy vannak olyan vagyontárgyak, amelyek nem képezik a hagyatéki vagyon tárgyát. Az özvegyi jog ellenértéke alapjául szolgáló vagyontárgyak forgalmi értékét a vagyonleltárban szereplő érték alapján rögzítve megállapította, hogy özvegyi jog megváltása címén a felperest 59 725 250 forint illeti meg. Mivel a hagyatéki vagyonból három vagyonelemet kivéve (gazdasági társaság1 részvényei, ingatlan2 és ingatlan9 ingatlanok) mindent a felperes váltott magához, így nem volt olyan vagyontárgy, amit az özvegyi jog ellenértékeként természetben a felperesnek lehetett volna kiadni, ezért ezen összeg megfizetésére kötelezte egyetemlegesen az I.-IV. rendű alpereseket. Ezt meghaladóan mind a keresetet, mind a viszontkeresetet elutasította.

[33] A vagyonközösségi perek tárgyalása kapcsán kialakult bírói gyakorlatra utalva akként határozott, hogy a peres felek képviselőjét ellátó ügyvédi munkadíjból, továbbá a felperes által megfizetett 1 500 000 forint kereseti és az I.-IV. rendű alperesek által megfizetett 1 500 000 forint összegű viszontkereseti illetékből álló perköltségüket a felek maguk viselik. A szakértői díjból azonban az I.-IV. rendű alperesek magasabb összeget előlegeztek, ezért a különbözet megfizetésére kötelezte a felperest.

[34] Az I.-IV. rendű alperesek fellebbezésükben kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatásával mellőzni annak megállapítását, hogy a felperes megszerezte a gazdasági társaság1 5655 db törzsrészvény tulajdonjogát. Kérték továbbá mellőzni a részvények értékpapír-számlán a felperes nevére történő átvezetésére vonatkozó, valamint az őket értékkülönbözetként 1 238 906 370 forint, özvegyi jog megváltásaként 59 725 250 forint megfizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezéseket. A törzsrészvények alperesi tulajdonba adása és ennek értékpapír-számlán történő átvezetése körében tett ítéleti rendelkezést kérték megváltoztatni akként, hogy arra az esetre rendelkezzen az ítéltábla a részvények alperesi tulajdonba adásáról, ha a felperesi tulajdonszerzést megállapítja, és kérték a felperest kötelezni 2 600 765 forint (személyenként 650 190 forint) értékkülönbözet megfizetésére. Indítványozták, hogy amennyiben az ítéltábla mellőzi annak megállapítását, hogy az 5656

db részvényen a fel-peres tulajdont szerzett, mellőzze azok alperesi tulajdonba adására vonatkozó rendelkezést is.

[35] Kérték továbbá, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság által meghatározott vagyonmérleg megváltoztatásával rögzítse, hogy a gazdasági társaság1 részvények összértéke 895 955 661 forint. Mellőzze a közös adósság tételei közül a kölcsönadó1 és a kölcsönadó2, 3 család felé fennálló tartozásokat. Kérték felvenni a vagyonleltárba 148 462 877 forint értékben a felperes részére 2012. és 2019. december 31. közötti időszakban a gazdasági társaság1 által megfizetett bérleti díj összegét, majd ennek összevezetését indítványozták a vagyonleltárban közös adósság jogcímen nyilvántartott összegekkel. Kérték továbbá beállítani a vagyonleltárba a Pesti Központi Kerületi Bíróság jogerős ítéletében meghatározott, kártérítés jogcímen keletkezett 140 018 788 forintot felperesi külön adósságként. Ezekre is figyelemmel az I.-IV. rendű alperesekre vonatkoztatott bruttó közös vagyon értékét 939 955 661 forintban, a bruttó közös vagyon összesített értékét 1 605 075 276 forintban; a felperes birtokában lévő közös vagyon értékét 665 119 614 forintban kérték megállapítani azzal, hogy az ítéltábla mellőzze a felperes által megfizetett tartozások levonását. Kérték az I.-IV. rendű alpereseket a felperes felé ennek eredményeként terhelő 137 418 023 forint értékkülönbözetbe beszámítani a 140 018 788 forint felperest terhelő kártérítési kötelezettséget, és kötelezni a felperest 2 600 765 forint értékkiegyenlítés megfizetésére.

[36] Előadták, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt értékkülönbözet összege tekintetében teljesítésre nem képesek. Vitatták a gazdasági társaság1 részvényeinek elsőfokú ítélet szerinti értékét, álláspontjuk szerint azt a perben kirendelt szakértő1 és szakértő2 aggálytalan szakértői véleménye alapján kell megállapítani. Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően rendelt ki újabb szakértőt, hiszen a beszerzett igazságügyi szakértői vélemények bizonyító erejének megdöntésére a felperes által csatolt magánszakértői vélemény – számítások elvégzésének hiányában – nem volt alkalmas; az eszközalapú értékelés megfelel a bírósági gyakorlatnak. Az elsőfokú bíróság teljesíthetetlen adat-szolgáltatásra hívta fel az I.-IV. rendű alpereseket: a kért mennyiségű és minőségű iratokat nem voltak képesek és – az üzleti titokra és adatvédelmi okokra tekintettel – nem is voltak jogosultak csatolni, arra az engedélyezett határidő is alkalmatlan volt. Az elsőfokú bíróság végzése megtevesztő: „a rendelkezésre álló adatok alapján hoz határozatot” kitételt akként lehetett értelmezni, hogy további adatszolgáltatás hiányában a korábbi szakértői véleményben foglaltakat veszi alapul. Sérelmezték továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a részvények értékét a bírói gyakorlattól eltérően nem az életközösség megszakadásának időpontjára állapította meg. A részvények értékét 79 197 forintban kérték meghatározni.

[37] Kiemelték, hogy a gazdasági társaság1 alapító okirata IV/9. pontjában a közgyűlés hozzájárulásához köti a részvényesi körön kívül eső természetes vagy jogi személy részére történő bármely típusú átruházás érvényességét; a felperes ezért érvényesen csak közgyűlési jóváhagyás megléte esetén szerezhethet részvénytulajdont; az elsőfokú ítélet szerinti tulajdonjog megszerzésének megállapítása nem lehetséges.

[38] Jogszabálysértőnek tartották az elsőfokú ítélet özvegyi jog megváltására vonatkozó rendelkezését, mivel az özvegyi jog megváltását mindenekelőtt természetben szükséges elszámolni és számos értékbeszámításra alkalmas vagyon áll rendelkezésre.

[39] Sérelmezték továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a m.-i cégben az örökhagyót megillető 48%-os részesedés vonatkozásában is kötelezte az I.-IV. rendű alpereseket az özvegyi jog megváltására, mivel a jogerős büntető ítélet szerint ezen üzletrészt a felperes bűncselekmény útján szerezte. A felperes tulajdonjogát a m.-i cégbíróság a cégjegyzékbe bejegyezte, ezért azon nyilvánvalóan nem képződött özvegyi joga.

[40] Érvelésük szerint a felperes nem bizonyította, hogy a kölcsönadó2, 3 házaspár kölcsönt nyújtott az örökhagyónak. A becsatolt bankszámla-kivonaton ugyan a kölcsön

közlemény szerepel, ez azonban önmagában nem bizonyítja, hogy az örökhagyó volt a kölcsönbe vevő; a megjegyzés arra is utalhat, hogy ilyen összegű kölcsönt fizettek vissza a részére. A kölcsönadó^{2,3} házaspár a gazdasági társaság¹ munkavállalója volt, ezen időszakban ingatlant vásároltak, ezért az a logikus, hogy ők kértek kölcsönt a munkáltatójuktól.

[41] A fellebbezésben nem vitatták kölcsönadó¹ 50 000 000 forint összegű hitelezői igényét, azonban beszámítani kérték a felperes által a 2012-2019. években bérleti díjként bevételezett 148 462 877 forintba és így kérték annak mellőzését a vagyoneletről. E körben hivatkoztak arra, hogy a bérleti díjat a felperes három olyan ingatlan után vette fel, mely a vagyonszösség részét képezi, azt a felperes özvegyi és tulajdonosi jogon adta bérbe, a bevételt elsődlegesen a hitelezői igényekre kellett volna fordítania.

[42] Állították, hogy az 1959. évi Ptk. 296. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel a büntető ügyben eljáró bíróságok által jogerősen megállapított kártérítés beszámításra alkalmas. A büntető bíróságok ítéleteikben elkövetési érték formájában ezen összeget jogerősen megállapították.

[43] A felperes csatlakozó fellebbezésben kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és az I.-IV. rendű alperesek egyetemleges kötelezését 39 114 153 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére. Kifejtette, hogy a házastársi közös vagyon megosztása körében megejtett elszámolás eredményeképpen az I.-IV. rendű alperesek 1 238 156 371 forint értékkülönbséget megfizetésére kötelesek, kérelmük ugyanakkor az elsőfokú eljárásban a felperes kötelezésére irányult 2 600 765 forint összegben; amely vitathatatlanul jelentős eltérés. Az elsőfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének, az 1952. évi Pp. 75. § (1) és (2) bekezdésének, 77. §, 78. § (1) és (2) bekezdésének, illetőleg 81. § (1) bekezdésének meg-sértésével kötelezte a felperest az I.-IV. rendű alperesek javára 599 375 forint perkoltség megfizetésére, és rendelkezett akként, hogy ezt meghaladóan költségeiket a felek maguk viselik.

[44] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az I.-IV. rendű alperesi fellebbezéssel támadott körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Állította, hogy az I.-IV. rendű alperesek 2022. június 29. napján benyújtott „harmadik” fellebbezése határidő hosszabbítását engedélyező bírósági határozat hiányában elkésztett, az 1952. évi Pp. 105. §-a szerint hatálytalan.

[45] Az elsőfokú bíróság a gazdasági társaság¹ részvényeinek forgalmi értékét a rendelkezésre álló adatok alapján helyesen állapította meg. szakértő¹ és szakértő² szakértői véleménye megalapozatlan, a részvények forgalmi értéke nem azonos a saját tőke alapján kiszámolt részvényértékkel. Az általánosan követett bírói gyakorlat szerint a vállalkozás reális értékét a szakértőnek a továbbműködési érték, illetve felszámolási érték figyelembevételével, a két említett érték közül a magasabb értékkel egyezően kell meghatározni. A szakértő³ által készített magánszakértői vélemény nem csak a felperes álláspontjaként vehető figyelembe, a magánszakértő a később kirendelt szakértő⁴ szakértővel egyezően állította, hogy a forgalmi érték meghatározásához további adatok beszerzése szükséges. A gazdasági társaság¹ részvényei 84,49 %-ban az I.-IV. rendű alperesek tulajdonában állnak, így az I.-IV. rendű alperesek ezen iratokat csatolni tudták volna, azt indokolatlanul tagadták meg, amit az elsőfokú bíróság alappal értékelt a terhükre.

[46] Kifejtette, hogy az ítélet jogerőre emelkedéséig a felperes részvénykönyvön kívüli tulajdonos az örökhagyóval fennállt házastársi vagyonszösség alapján, a gazdasági társaság¹ alapszabályának az I.-IV. rendű alperesek által hivatkozott IV/9. pontja pedig csak a részvényesi körön kívül esők részére korlátozza a részvények átruházását. A határozat egyébként a Hetv. 85. § (2) bekezdésébe ütközik, az az 1959. évi Ptk. 114. § (1) bekezdése

szerint semmis, a korlátozás nem felel meg az irányadó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:220. §-ának sem, mert nem tartalmazza a beleegyezés megtagadásához vezető okokat.

[47] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az I.-IV. rendű alperesek által előterjesztett kártérítési igény jelen perben nem számolható el, mivel a bíróságnak nem bűncselekménnyel okozott kár jogkövetkezményei felől kell döntenie. Az igény túlmutat a jelen perben rendezendő tulajdoni viszonyokon, az az 1/2022. (V.30.) PK véleményre tekintettel legfeljebb viszontkeresettel lett volna érvényesíthető, az eljárás jelen szakaszában az I.-IV. rendű alperesek viszontkeresetét már nem nyújthatnak be. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló mérlegelésével fogadta el a kölcsönadó2, 3-féle hitelezői igényt és helytállóan rendelkezett a Hetv. 97. § (4) bekezdése, valamint az 1959. évi Ptk. 616. § (3) és (4) bekezdése szerint az özvegyi jog megváltása körében is.

[48] Az I.-IV. rendű alperesek a csatlakozó fellebbezésre előterjesztett ellenkérelemben az érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Álláspontjuk szerint a felperes tévesen értelmezte a pervesztesség-pernyertesség arányát, a felek között csupán az I.-IV. rendű alperesek által megváltani kért részvények ellenértéke körében volt vita, mely ellenértéket az elsőfokú bíróság a felperes által előterjesztett összegben állapított meg, ez azonban nem minősül pernyertességnek.

[49] A fellebbezés kiegészítéseként hivatkoztak arra, hogy a gazdasági társaság1 részvényeinek az életközösség megszakadását követően bekövetkezett értékváltozása kifejezetten az I.-IV. rendű alperesek magatartásához köthető. Állították, hogy a részvények értékének megállapítására szolgáló úgynevezett DCF módszer vonatkozásában a szakirodalom szerint elégségesek azok a számviteli adatok, melyek a megvalósult gazdasági események folytán a társaság számviteli adataiba beépültek; a tranzakciós értékeléshez rendelkezésre áll a 2020. novemberi hálózat értékesítésének vételára. A 2,2 milliárd forintból 1 490 000 000 forintot a társaság hitelállománya csökkentésére, míg 680 000 000 forintot a perben érintett m.-i cég követelésének teljesítésére fordított. Hivatkoztak arra is, hogy a szakértő által kért adatokat az 1952. évi Pp. 189. § (1) bekezdésének alkalmazásával a gazdasági társaságtól kellett volna bekérni, melyre a felperesnek kellett volna indítványt tennie.

[50] Az V. rendű alperes, a VI. rendű alperes és a beavatkozó a másodfokú eljárásban nem tettek nyilatkozatot.

[51] Az ítéltábla a fellebbezést részben alaposnak, a csatlakozó fellebbezést megalapozatlannak találta.

[52] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének az 1952. évi Pp. 252. § (2) bekezdésében írt okát nem észlelte; a még szükséges bizonyítás a másodfokú eljárásban lefolytatható volt, így az ítélet hatályon kívül helyezése az 1952. évi Pp. 252. § (3) bekezdése szerint sem volt indokolt. Az ítéltábla ezért az 1952. évi Pp. 253. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet fellebbezéssel, csatlakozó fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette.

[53] A felperes megalapozatlanul hivatkozott az I.-IV. rendű alperesek 2022. június 29. napján benyújtott „fellebbezés további indokolása” megjelölésű beadványa hatálytalanságára. Az elsőfokú bíróság 126. sorszám alatti végzésével 8 napos határidő mellett felhívta az I.-IV. rendű alpereseket a fellebbezés hiányainak a pótlására, a felperes által sérelmezett beadvány ezen határidőn belül, a felsorolt hiányok pótlása körében érkezett, az abban foglaltakat érdemben kellett vizsgálni.

[54] Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomórészt helyesen állapította meg, és abból nagyobb részt helytálló jogi következtetésekre jutott. A fellebbezéssel és a csatlakozó fellebbezéssel támadott rendelkezések tekintetében az ítéltábla a következőket rögzíti:

A gazdasági társaság1 részvényei

[55] Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette ítéletében, hogy a gazdasági társaság1 részvényértékének meghatározására aggálytalan szakértői vélemény nem állt rendelkezésre. Mind szakértő1, mind szakértő2 igazságügyi könyvszakértői kompetenciával rendelkezett, ugyanakkor a részvényérték meghatározása tőkepiaci szakértői kompetenciába tartozik (melyet alátámaszt szakértő5 igazságügyi szakértő nyilatkozata is). Mindkét kirendelt szakértő továbbá úgynevezett eszközalapú értékelési módszer alapján adott szakértői véleményt. Habár az ítélkezési gyakorlat a piaci érték meghatározására a vagyonközösség megosztása iránti perekben a vizsgált cég létszakaszából, jövedelemtermelő-képességéből kiindulva többféle értékelési módot is enged (BH2007. 373., Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.401/2008/4.), a társaság folyamatos működése esetén piaci értéknek az úgynevezett továbbműködési értékmeghatározás (diszkontált cash-flow) cégértékelést fogadja el. A vállalkozás reális értéke a továbbműködési érték és a felszámolási érték figyelembevételével, a két érték közül a magasabb értékkel egyezően határozható meg (Kúria Pfv. 20.328/2010/6., Pfv.II.22.151/2017/6., Debreceni Ítéltábla Pf.IV.20.040/2015/11.) A gazdasági társaság értéke ugyanis nem azonos a törzstőke összegével, a vagyona könyv szerinti értékével, a követelések, illetve a megrendelések összegével; az olyan komplex érték, amely a társaság tartozásait, a vele szembeni követeléseket és minden – az adott társaságot érintő – egyéb szempontokat is magában foglal (Kúria Pfv.II.20.661/2021/5.). A két igazságügyi könyvszakértői vélemény helyességéhez ekként nyomatékos kétség fér, melyet a szakértők meghallgatása sem orvosolt, az 1952. évi Pp. 182. § (3) bekezdése szerint azokra – az I.-IV. rendű alperesek fellebbezési hivatkozásával szemben – ítélet nem volt alapítható.

[56] A bírói gyakorlat ugyan a forgalomképes társasági részesedésekre bizonyos esetekben az adásvételi szerződésben kikötött vételárat is elfogadja, azonban – a felperes által csatolt magánszakértői véleményben foglaltakkal szemben – ez jelen perben a részvények valós értékének meghatározására nem volt alkalmas. A felperes számításainak alapjául vett 2017. február 24. napján kötött megállapodás részben ténylegesen részvények tulajdonjogának átruházását rögzítette a felperes által hivatkozott részvényárak mellett, azonban a részvények átruházása nem kívülről harmadik személyek részére, hanem az I.-IV. rendű alperes tulajdonosi körébe tartozó gazdasági társaság9 részére történt. Maga a megállapodás rögzíti, hogy a felek szándéka a felek közötti jogviszonyok végleges rendezése; a felek egyidejűleg kötelezettséget vállaltak a folyamatban lévő tizenhárom peres és tíz törvényességi felüyeleti eljárás megszüntetésére, rendezték a megbízási és a vállalkozási jogviszonyok további sorsát is. Magából a szerződésből is kitűnik tehát, hogy a benne foglalt vételár nem kizárólag a társaság reális piaci értékét tükrözi, annak kialakítása során a feleket egyéb körülmények is befolyásolták. A szerződést a vagyonközösség megszakadását követően több mint öt évvel kötötték, ugyanakkor a közös vagyon ítélettel történő megosztására a szerződést követő öt év elteltével került sor; így az egyik időpont vonatkozásában sem szolgálhat a részvények tényleges értékének meghatározására. Hasonlóképpen nem alkalmas a részvények értékének meghatározására az I.-IV. rendű alperes által hivatkozott hálózatértékesítési szerződés sem, hiszen annak tárgyát nem a társaság részvényei képezik.

[57] Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy az 1952. évi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a részvények általa állított - az I.-IV. rendű alperesek által elismertnél magasabb – értékét a perben a felperesnek kellett bizonyítania; a felperes ennek érdekében szükséges pénz- és tőkepiaci szakértő kirendelésére indítványt tett. Jogszabálysértően

értékelté ugyanakkor az elsőfokú bíróság az I.-IV. rendű alperesek terhére a bizonyítás sikerének meghúását.

[58] Az I.-IV. rendű alperesek fellebbezésükben megalapozatlanul állították az elsőfokú bíróság végzésének megtévesztő jellegét. Az elsőfokú bíróság 110. szám és 114. szám alatti végzésének „úgy tekinti, hogy a részvények értékének – szakértői bizonyítás hiányában – szakértői megállapítására nem került sor és a rendelkezésre álló adatok alapján hoz határozatot” megfogalmazásából semmilyen értelmezés mellett nem következik, hogy az adatszolgáltatás elmulasztása esetén a részvények értékét a korábban már az 1952. évi Pp. 182. § (3) bekezdése alapján mellőzött, aggályos szakvélemények alapján fogja megállapítani a bíróság.

[59] Az 1952. évi Pp. 386/J. § alapján a kiemelt jelentőségű perekben a bíróság nem köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. Az ítéltábla mindenekelőtt rögzíti, hogy a rendelkezés nem tiltja meg a tájékoztatást, csupán azt nem teszi a bíróság kötelezettségévé. Jelen esetben a bizonyítási teher az 1952. évi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a felperesen volt, a bizonyítatlanság következményei is a felperest terhelték, ugyanakkor a bizonyításhoz szükséges okiratokkal, adatokkal ténylegesen az I.-IV. rendű alperesek rendelkeztek. Habár az 1952. évi Pp. bizonyítási szükséghelyzetről még nem rendelkezett, a gyakorlat az ellenérdekű fél bizonyítási kötelezettségét akadályozó perbeli magatartást a bizonyítást akadályozó fél terhére értékelté (BH2016.331., BH2007.159.). Erre azonban csak akkor kerülhet sor, ha a bizonyításban ellenérdekelt fél megfelelő, konkrét és kétséget nem engedő felhívást követően, szándékosan vagy súlyosan gondatlanul vonja a bizonyítás sikerességét a maga hatókörébe. Ahhoz tehát, hogy a bizonyító fél ellenfelével szemben ezen jogkövetkezmény alkalmazható legyen, a bizonyítás általános szabályként érvényesülő 1952. évi Pp. 386/J. §-sal szemben – figyelemmel az 1952. évi Pp. 2. § (1) bekezdésében írt tisztességes eljárás elvére és az 1/2009. (VI. 24.) PK véleményben foglaltakra is – konkrétan meg kell határozni azon bizonyítékok és adatok körét, amelyek szolgáltatásának elmulasztása esetén a bíróság a bizonyítást sikeresnek tekinti. Ezen meghatározás megtehető a szakértő beadványára történő visszautalással is, azonban ez esetben is elvárás a kért adatok teljes körének beazonosítható, konkrét megjelölése. Jelen perben a szakértő ugyanakkor akként nyilatkozott (P.20.399/2020/109. számú beadvány), hogy a megfelelő szakértői vélemény elkészítéséhez szükség van „például (de nem kizárólag) a következő adatokra: az értékelendő cég szerződésállományának áttekintésére; a beszámoló adatainak közzétételnél mélyebb bontású ismeretére, stb.”. A felsorolás tehát – amellet, hogy kétségtelenül hatalmas terjedelmű iratanyagot ölel fel – nem konkrét (tartalmaz például egy „stb.” kitélt), csupán példálózó felsorolás; a nyilatkozat szerint még a ténylegesen megjelölt iratok maradéktalan benyújtása esetén sem feltétlenül készíthető szakértői vélemény („például, de nem kizárólag” ezen iratok szükségesek). Ezen bizonytalan, beazonosíthatatlan tartalmú adatszolgáltatás elmulasztása nem értékelhető olyan szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásnak, amelyet a bíróság jogszerűen értékel a bizonyítóval ellenérdekű fél terhére; ekként az elsőfokú bíróság jogszabálysértően tekintette ez alapján a részvények felperes által hivatkozott értékét bizonyítottnak.

[60] Az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a szakértőt felhívja a szolgáltatandó okiratok, adatok konkrét, egyértelmű és hiánytalan megjelölésére annak közlésével, hogy a kért adatok a szakvélemény elkészítéséhez mennyiben szükségesek, és csak ennek ismeretében hívja fel az I.-IV. rendű alpereseket azok csatolására, a teljesítés elmulasztásának jogkövetkezményeit megjelölve. Az I.-IV. rendű alperesek csak ennek ismeretében hozhattak volna megalapozott döntést az adatok szolgáltatásáról. Az eljárási szabálysértés miatt nem volt annak jelentősége, hogy az I.-IV. rendű alperesek üzleti titokra,

személyiségi jogvédelemre, továbbá adatvédelemre hivatkozása megalapozott volt-e; a beadványukból azonban egyértelműen megállapítható, hogy a felhívás teljesítését részben annak nem kellően konkretizált volta miatt (olyan mennyiségű irat, amely nem szedhető össze) tagadták meg.

[61] Az 1952. évi Pp. 252. § (2) bekezdése és az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 1. pontja szerint eljárási szabálysértés esetén az ítélet hatályon kívül helyezése csak akkor indokolt, ha az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen. A fenti eljárási szabálysértés ugyanakkor annak a felek előtti feltárásával, a szükséges nyilatkozatok beszerzésével és a szakértői bizonyítás lefolytatásával a másodfokú eljárásban orvosolható volt. Az ítéltábla ennek megfelelően a 2022. szeptember 22. napján megtartott tárgyaláson az 1952. évi Pp. 3. § (3) bekezdése szerint szükséges tájékoztatást megadta, majd az I.-IV. rendű alperesek indítványára a szükséges szakértői bizonyítást is lefolytatta, ekként az eljárási szabálysértést orvosolta.

[62] A felperes Pf.5. sorszám alatt az eljárás szabálytalansága miatti kifogást terjesztett elő, melyben az 1952. évi Pp. 1. §, 2. § (1), 3. § (3)-(4), 8. § (2), 141. § (6), 164. § (1)-(2), 235. § (1) és 386/J. § megsértését állította. Az ítéltábla a kifogást nem találta megalapozottnak, az 1952. évi Pp. 114. § alapján annak indokait az alábbiak szerint rögzíti:

[63] Az 1952. évi Pp. 386/J. § szerint a kiemelt perekben a jogalkotó ténylegesen fokozott felelősséget ró a felekre, azonban a felperes hivatkozásával ellentétben az elsőfokú bíróság nem a bizonyítás általános, az 1952. évi Pp. 164. § (1)-(2) bekezdése alapján tekintette bizonyítottnak a részvények értékét, hanem a 2016. évi CXXX. törvény által bevezetett bizonyítási szükséghelyezettel lényegében azonos, de azon jogszabályban nem rendezett, a bírói gyakorlat által kimunkáltak szerint, amely az 1952. évi Pp. 2. § (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljárás követelményéből is fakadóan még a felek magasabb felelőssége mellett is csak megfelelően konkrét, egyértelmű, kétséget kizáró és a jogkövetkezményeket is egyértelműen rögzítő felhívás esetén alkalmazható. A felperes által hivatkozott 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdése alkalmazásának feltétele, hogy az abban foglalt jogkövetkezményekről a bíróság a felet oly módon tájékoztassa, hogy a fél számára egyértelműen felismerhető legyen, mely tényekre vonatkozóan, mennyi időn belül kell a bizonyítási kötelezettségének eleget tennie (A Polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2009. (VI. 24.) PK vélemény 9. pont); amennyiben az elsőfokú bíróság az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezményt annak ellenére alkalmazta, hogy a félnek alapos oka volt a késelemre, a mellőzés az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezheti. A már kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság felhívása nem határozta meg egyértelműen az alperesek által szolgáltatandó okiratok, adatok körét, ekként az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdésének alkalmazására sem kerülhetett sor.

[64] Az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási szabálysértést a másodfokú bíróság az 1952. évi Pp. hatálya alatt hivatalból – az 1952. évi Pp. 252. § (2) bekezdésében rögzítettek szerint a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül – észlelte, a már kifejtettek szerint jogosult volt annak orvoslására is. A felperes hivatkozásával ellentétben az ítéltábla hivatalból nem rendelkezett bizonyításról, az eljárási jogszabálysértés feltárását követően a szakértő kirendeléséről az I.-IV. rendű alperesek indítványára intézkedett. A bizonyítási indítvány az 1952. évi Pp. 235. § (1) bekezdésének utolsó mondata szerint megengedett volt, mivel az az elsőfokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányult. Mivel a bizonyítás lefolytatását az elsőfokú bíróság jogszabálysértése indokolta, az az 1952. évi Pp. 8. § (2) bekezdése alapján sem volt mellőzhető.

[65] A felperes jogi érvelése szerint az I.-IV. rendű alperesek elkésetten csatolták a szakértői bizonyításhoz szükséges okiratokat, melyre tekintettel az 1952. évi Pp. 105. § (1)-(2) bekezdése szerint azok nem vehetőek figyelembe. Az ítéltábla Pf. 17. szám alatti végzésben az I.-IV. rendű alperesek részére az iratcsatolásra engedélyezett 45 napos bírói határidő 2023. január 9. napján telt el, az I.-IV. rendű alperesek beadványukat ténylegesen csak 2023. január 12. napján terjesztették elő, egyidejűleg hivatkoztak a téli törvénykezési szünet idejére. Az 1952. évi Pp. 104/A. § (1) bekezdése törvénykezési szünetként kizárólag a július 15. és augusztus 20. közötti időtartamot nevesítette, figyelemmel a 2016. évi CXXX. törvény 630. § (1) bekezdésére, a határidőből a december 24. és január 1. közötti időszak nem volt levonható.

Az 1952. évi III. törvény talaján kialakult állandó bírói gyakorlat ugyanakkor a határidő elteltét követően teljesített hiánypótlást is elfogadja, ha a mulasztást szankcionáló határozatot a bíróság még nem hozta meg (Debreceni Ítéltábla Pf.III.20.321/2007/2.). A késedelem az eljárás befejezését nem késleltette [1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdés], így az ítéltábla a szakértői bizonyítást ezen okiratok alapján elrendelte.

[66] szakértő4 igazságügyi pénzügyi és tőkepiacon bejegyzett könyvszakértő a másodfokú eljárásban előterjesztett szakvéleményében a gazdasági társaság1 törzsrésztvényeinek forgalmi értékét jövedelemalapú becslés módszerével 2022. január 4 440 000 000 és 5 400 000 000 közötti összegben, pontbecslését 4 880 000 000 forintban határozta meg.

[67] A felperes sérelmezte, hogy a szakértő nem maga választhatott értékelési módszert és nem tehetett javaslatot az értékelés időpontjára. Az ítéltábla Pf.27. szám alatti végzésével valóban jövedelemalapú értékelés módszerével történő részvényértékelésre hívta fel a szakértőt, figyelemmel arra, hogy a már rögzítettek [52] szerint ez felel meg az általános bírói gyakorlatnak, az elsőfokú eljárás során maga a felperes is az ezen módszeren alapú értékelést tartott követendőnek (pl. 21.576/2018/55. sorszám alatti beadvány), azt az I.-IV. rendű alperesek is elfogadták (Pf.12. sorszám alatti jegyzőkönyv). A szakértő Pf. 13. sorszám alatt megjelölte azon módszereket, amely alapján szakértői vélemény készíthető, ezek között a választott is szerepelt, majd akként nyilatkozott, hogy egyetért a megválasztott módszerrel, saját döntése esetén is a jövedelemalapú értékelés alkalmazásával jár el (Pf. 32. sorszám alatti szakértői vélemény 6. oldal).

[68] A szakértő Pf. 13. sorszám alatt jelezte, hogy a részvények értékének „jelenlegi” időpontra történő meghatározása nem lehetséges, a kirendelés időpontjára is tekintettel kérte annak pontosítását 2022. január 4-re, mivel a későbbi időpontra történő értékmeghatározáshoz szükséges iratok még nem állnak rendelkezésre, a kirendelő végzésben tehát az értékelés időpontjának meghatározása a szakértő által meghatározott időpontra történt.

[69] A kirendelt igazságügyi szakértő a felperes további észrevételeire a 2023. június 29. napján tartott tárgyaláson személyesen nyilatkozott, a táblázat és grafikon felperes által észrevételezett elcsúszását javította, míg a felperes egyéb, érdemi észrevételeire részletes választ adott. Az ekként kiegészített szakértői vélemény nem homályos, nem hiányos, nem látszik önmagával vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak, helyességéhez egyébként sem fér nyomatékos kétség; ezért azt az ítéltábla ítékezésének alapjául elfogadta.

[70] A szakértő nyilatkozata szerint az általa meghatározott értéktartományban a törzsrésztvények együttes értéke leginkább 4 880 000 000 forintban határozható meg; ezen összeg a 2022. januárban nyilvántartott törzsrésztvények együttes értéke.

[71] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet meghozatalát követően bekövetkezett, és a felperes által az 1952. évi Pp. 249. § (1) bekezdése szerint hivatkozott tények alapján az elsőfokú tényállást az alábbiak szerint egészíti ki.

[72] Az I-IV. rendű alperesek, édesanyjuk, valamint a tulajdonukban álló gazdasági társaság⁹ 2022. április 30. napján keltezetten akként módosították a gazdasági társaság¹ alapszabályát, hogy a társaság korábbi 36550 törzsrészcévényéből 1520 darabot osztalékelsőbbségi és szavazat-előbbségi részvényre alakítottak, amelynek tulajdonosait a névérték tízszeresének megfelelő szavazati arány illeti. Ez utóbbi részvények a gazdasági társaság⁹ tulajdonába kerültek. A változás bejegyzése 2022. május 30. napján történt meg. A 2023. augusztus 26. napján elfogadott 5/2022. (08.26.) számú közgyűlési határozattal a társaság alaptőkéjének emelését határozták el 565 220 000 forintra, az alaptőke-emelés teljesítésére a 6/2022. (08.26.) számú határozattal a gazdasági társaság⁹-t jogosították fel, a 7/2023. (08.26.) számú határozat szerint 19 972 darab elsőbbségi részvényt keletkeztettek a gazdasági társaság⁹ javára. A tőkeemelés részben az időközben a gazdasági társaság⁹ tulajdonába került, jelen perben érintett ingatlan² szám alatti ingatlan apportálásával valósították meg.

[73] A házastársi közös vagyon megosztása ugyan főszabály szerint a vagyontárgyak életközösség megszűnése kori állapotának és értékének az alapul vételével történik, azt az értékelkedést azonban, amely az életközösség megszűnése és a házastársi közös vagyon megosztása közötti időszakban a felek magatartásán kívülálló okokból következett be, megfelelően figyelembe kell venni (BH1999.553.); az objektív értékváltozás esetén a vagyontárgyat a vagyonmérlegben a közös vagyon megosztáskori forgalmi értéken kell elszámolni (BH1971.6633., Kúria Pfv.20.975/2019/9.). A részvénytársaság tőkeegyesítő társaság, a részvény értékének az életközösség megszűnése és a házastársi közös vagyon megosztása közötti időszakban bekövetkező értékváltozása elsősorban magának a társaságnak a tevékenységétől függ. Önmagában abból, hogy a társaságban az I-IV. rendű alperesek és édesanyjuk hoztak tulajdonosi döntéseket, nem következik, hogy a részvények értékének emelkedése kizárólag az ő tevékenységükre vezethető vissza, azt az I-IV. rendű alperesek nem bizonyították. Ezért a házastársi közös vagyon részét képező részvények értékét nem az életközösség megszűnéskor fennállt érték alapján kellett figyelembe venni.

[74] Az igazságügyi szakértő ugyanakkor szakértői módszerekkel kizárólag a 2022. januári értéket tudta meghatározni. A Csjt. 31. § (5) bekezdésében írt méltányossági elvre is tekintettel az ítéltábla figyelembe vette továbbá, hogy az I-IV. rendű alperesek az elsőfokú ítéletet követően jelentősen átalakították a gazdasági társaság részvény- és tulajdonosi struktúráját, amely nem eshet a döntésben részt nem vevő felperes terhére. Mindezekre tekintettel a vagyonközösség részét képező törzsrészvények értékét az ítéltábla a 2022. januári értéken vette figyelembe. Ezen időpontban a nyilvános cégszolgálatok és a felek egyező nyilatkozata szerint a társaságnak összesen 36 550 törzsrészvénye volt; ezen törzsrészvények együttes értékét a szakértő 4 880 000 000 forintban határozta meg, így egy törzsrészvény értéke 133 516 forint, a vagyonközösség részét képező 11 313 részvény összértéke 1 510 466 508 forint volt, az ítéltábla ezen összeget állította be a vagyonmérlegbe.

[75] Az elsőfokú bíróság a felperes kérelmére ezen részvényekre megállapította a felperes tulajdonjogát és felhívta a V. rendű alperes-t a felperes tulajdonjogának átvezetésére. Az I-IV. rendű alperesek ugyanakkor igazolták, hogy a 8/2018. (02.05.) számú határozattal a társaság beleegyezéséhez kötötték a részvények részvényesi körön kívüli személyekre történő átruházását. A határozat érvénytelenségét a Ptk. 3:35. § szerint indított perben nem mondták ki és azt nem helyezték hatályon kívül, így az jelen perben is irányadó, jelen per keretei között annak semmisségét megállapítani nem lehet. Az elsőfokú bíróság e rendelkezése ezért – a társaság beleegyezésének hiányában – nem végrehajtható, azt ez okból mellőzni volt

szükséges. A felperes ugyanakkor a másodfokú tárgyalás berekesztését megelőzően a bekövetkezett cégjogi változásokra tekintettel ezen kérelmét nem is tartotta fenn. Mindezekre tekintettel kizárólag a részvények értékének elszámolására kerülhetett sor a később írtak szerint.

A gazdasági társaság⁸

[76] A fellebbezésre tekintettel mindenekelőtt azt szükséges rögzíteni, hogy egy meghatározott vagyontárgy értékének elszámolására kizárólag egyszer kerülhet sor. Az I.-IV. rendű alperesek fellebbezésükben kérték a vagyoneleltárba beállítani a felperes külön adósságaként a jogerős büntető ítéletben megállapított, az I.-IV. rendű alpereseknek okozott 140 018 787 forint összegű kárt, vagy kérték annak beszámítását.

[77] A Pesti Központi Kerületi Bíróság jogerős ítéletében a felperes által az I.-IV. rendű alpereseknek okozott kárként részben a gazdasági társaság⁸ 48%-os üzletrészenek értékét (24 520 230 forint), részben a hosszú lejáratú kötelezettségek (osztalék) néhai üzletrészenek mértékéhez igazodó összegét (115 498 557 forint) határozta meg, megállapítva, hogy az üzletrészt és az osztalékot a felperes nem létező adásvételi szerződéssel elvonta az örökösök elől. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a társaság üzletrészenek értékét ítéletében elszámolta, a 96% üzletrészt a felek közös vagyonaként a vagyonmérleg II.4. pontjában tüntette fel 60 538 690 forint értékben, és azt teljes egészében a felpereshez került vagyonként vette figyelembe. A fellebbezés a vagyonmérleg ezen részét nem érinti, azonban a teljes kárként meghatározott összeg megtérítésére igényt tart, amely az üzletrész értékének kétszeres érvényesítését jelentené.

[78] Az 1952. évi Pp. 4. § (2) bekezdése alapján, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. A bírói gyakorlat szerint e törvényhely alapján a büntető ügyben eljáró bíróság jogerős ítélete a bűncselekmény elkövetése és az annak alapjául szolgáló tények körében köti a polgári perben eljáró bíróságot (BDT 2010.2249.).

[79] Jelen per tárgya ugyanakkor elsődlegesen házassági vagyoni jogi igény érvényesítése, az elsőfokú bíróság ennek megfelelően azt vizsgálta, hogy házassági életközösség megszakadásakor a társaság üzletrésze a házastársi közös vagyon részét képezte-e. A Csjt. 27. § (1) bekezdésében írt közös vagyoni vélelem alapján azt állapította meg, hogy az üzletrész teljes mértéke, függetlenül attól, hogy az kinek a nevére volt bejegyezve, a felek házastársi közös vagyonát képezi, és ekként számolandó el, mely jogi indokolást az ítéltábla az alábbiak szerint pontosítja.

[80] A felperes saját nyilatkozata szerint az üzletrészeket, illetőleg azok egy részét értékesítette; a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem meghatározható, hogy milyen mértékű üzletrész, mikor került ki az örökhagyó vagy jogutódai hozzájárulása nélkül a felperes magatartása folytán a közös vagyonból. A felperes ezen magatartása a bírói gyakorlat szerint a Csjt. 30. § (1)-(2) bekezdései, 31. § (5) bekezdése és az 1959. évi Ptk. 484-487. § alapján nem eshet a másik házastárs és jogutódai terhére, a felek egymás közti viszonyában a felperes felel mindazon kárért, amely e magatartása nélkül nem következett volna be. A házastársi közös vagyonból ekként kikerült vagyonelemet ezért a közös vagyonba tartozóként kell figyelembe venni, annak fele házastársi közös vagyon címén a néhait, illetve jogutódait illetné meg, melyet az elszámolás során kell értékelni (Kúria Pfv.II.21.145/2012/12.). Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően nem tévedett, amikor az üzletrész értékét a vagyoneleltárba közös vagyonként beállította és azt a felperes tulajdonába került vagyonként vette figyelembe. Az üzletrész vagyonmérlegben szereplő értéke eltér a jogerős büntető ítéletben írottól, mivel az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértő által euró pénznemben megállapított értéket az ítélethozatalkori árfolyamon számította át, melyet a felek

fellebbezéssel nem támadtak. Ekként a teljes (96%) üzletrész értékét a szakértő igazságügyi szakértő által forintban megállapított, és a büntetőeljárásban is alapul vett 49 040 460 forinttal szemben 60 538 690 forintban vette figyelembe.

[81] A fentiek szerint elszámolt üzletrész értéke a büntető ítélet alapján sem külön adósságként nem volt a vagyonegyenletbe felvehető, sem kártérítésként nem volt beszámítható az I.-IV. rendű alperesek által fizetendő értékiegyenlítés összegébe.

[82] Az ítéltábla nem osztotta ugyanakkor az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a jogerős büntető ítéletben a felperes által az I.-IV. rendű alpereseknek az osztalék elvonásával okozott kár elszámolására jelen per keretei között nincs lehetőség. A felperes által felhívott, a házastársi közös vagyon megosztásának egyes kérdéseiről szóló 1/2022. (V.30.) PK vélemény megalkotását a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény hatálybalépése indokolta; jelen perre azonban az 1952. évi III. törvény irányadó. Figyelembe kell venni továbbá, hogy a felek a házastársi közös vagyon megosztásán túlmutató, a házastárs elhunytával kapcsolatos – így az özvegyi jog megváltására irányuló – igényt is érvényesítenek a perben; a közös vagyon részét képező osztalék elvonása miatti igény nem mutat túl a házastársak gazdasági kapcsolatának felszámolásán sem.

[83] A házastársi közös vagyon részét képező üzletrészhez kapcsolódóan keletkező osztalék, mint a közös vagyon haszna, szintén a házastársi közös vagyonba tartozik. A szakértő kiegészítő szakértői véleménye szerint a ki nem fizetett osztalék összegének megállapításához szükséges határozat ugyanakkor a perben nem áll rendelkezésre, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az örökhagyó halála előtt keletkezett, az életközösség fennállása alatt ki nem fizetett osztalék összege nem határozható meg, ekként ez a vagyonegyenletben sem szerepeltethető. Az I.-IV. rendű alperesek ezen összeg megtérítését ugyanakkor kártérítésként kérték akként, hogy azt a bíróság az általuk a felperesnek fizetendő összegbe számítsa be.

[84] A jogerős büntető ítélet tényállásként állapította meg, hogy a felperes a társaság 48% üzletrészét az öröklés alól kivonta annak érdekében, hogy azt, illetve az ahhoz kapcsolódó osztalékot az I.-IV. rendű alperesek helyett megkapja; ezen cselekményével az üzletrész értékén felül az I.-IV. rendű alpereseknek további 115 498 557 forint kárt okozott. Az 1952. évi Pp. 4. § (2) bekezdése értelmében ezen megállapított tényálláshoz az I.-IV. rendű alperesek által érvényesített kártérítési igény körében a bíróság kötött. A büntető bíróság által megállapított kár összege az 1959. évi Ptk. 296. § (1) bekezdése szerint beszámításra alkalmas, azért az ítéltábla nem látta akadályát annak, hogy az I.-IV. rendű alpereseket kártérítésként megillető összeget az általuk fizetendő értékiegyenlítés összegébe számítsa.

A kölcsönadó2 és kölcsönadó3 által nyújtott kölcsön

[85] Az ítéltábla egyetértett az I.-IV. rendű alperesek fellebbezésével abban, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok 1952. évi Pp. 206. § (1) bekezdését sértő mérlegelésével tekintette bizonyítottnak, hogy kölcsönadó2 és kölcsönadó3 2011. szeptember 12. napján összesen 16 000 000 forint kölcsönt nyújtott az örökhagyónak, melyből a felperes néhai 'elhunyt' halálát követően 8 000 000 forintot megfizetett.

[86] A hivatkozott kölcsönről írásbeli szerződés nem készült, a felperes csupán két bankszámlakivonatot csatolt, amely szerint kölcsönadó2 és kölcsönadó3 is 8 000 000 – 8 000 000 forintot utalt ezen a napon a néhai bankszámlájára „a kölcsönszerződés szerint” megjelöléssel. Ezen megjegyzésből azonban – ahogyan arra az I.-IV. rendű alperesek helytállóan rámutattak – a szerződés hiányában nem állapítható meg, hogy azt kölcsönösszegként vagy korábban általuk átvett kölcsön törlesztéseként fizették-e meg. A felperes személyes előadása szerint a kölcsön a ingatlan7 és a ingatlan8 ingatlanok felújítása

és a ingatlan⁹ szám alatti ingatlan megvásárlása és felújítása miatt volt szükséges (13.P.20.459/2015/109. sorszám alatti jegyzőkönyv 2. oldal). kölcsönadó² vallomásaiban ugyanakkor úgy emlékezett, hogy a pénzre a néhainak valamiféle kölcsön megadásához volt szüksége (13.P.20.459/2015/109. sorszám alatti jegyzőkönyv 4. oldal). A tanúk vallomása továbbá ellentétes volt abban is, hogy korábban a kölcsönadó², házaspár nyújtott-e kölcsönt a néhainak, míg kölcsönadó² vallomása szerint ez több alkalommal is előfordult, házastársa akként nyilatkozott, hogy korábban sem ő, sem férje nem adott kölcsönt 'elhunyt'-nak. A tanúvallomások ellentmondásain túl az ítéltábla értékelte, hogy habár a 2011. szeptemberi bankszámlakivonatok nem fellelhetők, három hónappal később, az örökhagyó halála pillanatában a különböző bankszámlákon 69 353 621 forint állt rendelkezésére, amely mellett életszerűtlen a kölcsön igénybevétele.

[87] Az I.-IV. rendű alperesek által vitatott közös tartozást és annak részbeni teljesítését az 1952. évi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a felperesnek kellett bizonyítania, a rendelkezésre álló bizonyítékok azonban – figyelemmel a felperes személyes előadásában és a tanú-vallomásokban mutatkozó ellentmondásokra is – a bizonyításra nem voltak elégségesek, így ezen kölcsönt az ítéltábla a vagyoneleltárban feltüntetett közös tartozások közül bizonyítottság hiányában mellőzte, és a felperes által megfizetett adósságok között sem számolta el.

[88] A fellebbezésben az I.-IV. rendű alperesek már nem vitatták, hogy kölcsönadó¹ 50 000 000 forint kölcsönt nyújtott az örökhagyónak, amelyet a felperes az örökhagyó halálát követően teljesített a házastársi közös vagyon terhére, csupán kérték abba beszámítani a felperes által 2012. és 2019. között felvett bérleti díjak összegét.

Bérleti díj

[89] Az I.-IV. rendű alperesek a perben a P.20.399/2020/51. sorszám alatti iratban hivatkoztak arra, hogy a felperes 2012. és 2019. között a ingatlan⁸; a ingatlan⁹ és a ingatlan¹ szám alatti ingatlanok bérbeadásából összesen 148 462 877 forint jövedelemre tett szert. Ez a hagyatéki vagyon hasznosításából származó jövedelem, amelyet az 1959. évi Ptk. 679. § (1) és (3) bekezdése szerint elsődlegesen a hagyatéki hitelek teljesítésére kellett volna fordítani. Ezen nyilatkozat sem viszontkeresetként, sem beszámítási kifogásként nem értelmezhető; hiszen az I.-IV. rendű alperesek nem tettek olyan állítást, hogy ezen összeg vagy akár ennek meghatározott része őket illethetné meg, és nem kérték annak megfizetésére sem kötelezni a felperest.

[90] Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában az I.-IV. rendű alperesek bérleti díjhoz kapcsolódó érvelését az ítélet tartalmából következően nem fogadta el, de az 1952. évi Pp. 221. § (1) bekezdése ellenére ennek indokát nem adta. Az ítéltábla ezen alperesi hivatkozást a következők szerint nem találta megalapozottnak.

[91] Az 1959. évi Ptk. 615. § (1) bekezdése alapján az örökhagyó házastársa, bejegyzett élettársa öröklő mindannak a vagyonnak a haszonélvezetét, amelyet egyébként nem ő öröklő. Az özvegyi jog tehát akkor áll fenn, ha a hagyatéki állagát más öröklő. Az özvegyi jogra a haszonélvezeti jog általános szabályait (1959. évi Ptk. 157-164. §) kell alkalmazni; azaz az özvegyi jognál fogva a túlélő házastárs a vagyontárgyat birtokában tarthatja, használhatja és hasznait szedheti. Az ingatlanok 1/2 tulajdoni hányada házastársi közös vagyon jogcímén az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéstől függetlenül a felperest illette, míg a néhai 'elhunyt' tulajdonát képező 1/2 tulajdoni hányaduk az örökhagyó halála pillanatában az I.-IV. rendű alperesek tulajdonába került, a felperes özvegyi jogával terhelt. Figyelemmel arra, hogy a megjelölt vagyontárgyakra a felperes özvegyi joga megváltásra, korlátozásra nem került, a bérleti jog részben a házastársi vagyontársaságon alapuló tulajdonjoga, részben özvegyi joga alapján a felperest illette meg.

[92] Az I.-IV. rendű alperesek által felhívott 1959. évi Ptk. 679. § (3) bekezdése az özvegyi jog jogosultjának a harmadik személyekkel szemben fennálló felelősségét rendezi. A 679. § (1) és (3) bekezdéséből az következik, hogy ha a hagyatéki hitelező kielégítése céljából az özvegyi jog alá eső vagyontárgyakat is figyelembe kell venni, úgy a házastárs túrni köteles, hogy az özvegyi jogával terhelt vagyonból a hitelező a követelését kielégíthesse; csak azt a vagyont kapja haszonélvezetül, amely a hagyatéki hitelezők kielégítése után a rendelkezésére áll. Azaz amennyiben a hagyatéki hitelezők követelése ezen ingatlanokból elégíthető ki, a felperes azt túrni köteles abban az esetben is, ha az a vagyontárgy értékesítése miatt az özvegyi jog megszűnését eredményezi. Az I.-IV. rendű alperesek hivatkozásával szemben azonban az 1959. évi Ptk. 679. § (3) bekezdése az (1) bekezdéssel együtt sem értelmezhető akként, hogy a hagyatéki hitelező igényét az örökösök helyett az özvegyi jog jogosultja lenne köteles kielégíteni az őt a haszonélvezeti joga alapján megillető hasznokból. Az I.-IV. rendű alperesek ezért megalapozatlanul sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítottan vett hagyatéki hitelezői igényeket nem a megjelölt bérleti díj terhére számolta el.

[93] Az elsőfokú bíróság által felállított vagyonmérleg mindezekre tekintettel az alábbiak szerint módosul:

II. Közös vagyon

A. Társaságok

II.1.gazdasági társaság1 11313 törzsrészevénye	1 510 466 508 forint
II.2. gazdasági társaság5 48.8% üzletrész	81 036 304 forint
II.3. gazdasági társaság6 (gt6 jelenlegi neve) 19533 részvénye	19 600 000 forint
II.4. gazdasági társaság2 (gt2 jelenlegi neve) 100% üzletrésze	6 042 000 forint
II.5.gazdasági társaság7 50% üzletrésze	1 500 000 forint
II.6. gazdasági társaság3 100% üzletrésze	6 177 000 forint
II.7. gazdasági társaság8 96% üzletrésze	60 538 690 forint

B. Ingatlanok

1. ingatlan4 helyrajzi szám	50 000 000 forint
2.ingatlan5 helyrajzi szám	255 400 000 forint
3. ingatlan2 helyrajzi szám	22 500 000 forint
4. ingatlan3 helyrajzi szám	20 000 000 forint
5. ingatlan6 helyrajzi szám	19 200 000 forint
6. ingatlan1 helyrajzi szám	78 900 000 forint

C. Ingók

Az ingó vagyonleltár 1-43, 51-53, 61-67 és 70-72 számai alatt 18 872 000 forint

D. Bankszámlák

A bank1-nél vezetett számlákon összesen 69 353 621 forint

A közös vagyon értéke összesen ekként 2 219 586 123 forint, melyből a házastársi közös vagyon megosztása során a felpereshez került 665 119 615 forint értékű, míg az I.-IV. rendű alperesekhez 1 554 466 508 forint értékű vagyon.

III. Közös adósság

1. a bank1 felé	57 136 676 forint
2. kölcsönadól felé	50 000 000 forint

A bruttó közös vagyon 2 219 586 123 forint, a tiszta közös vagyon 2 112 449 447 forint, egy fő jutója 1 056 224 723,5 forint. A felpereshez került 665 119 615 forint, valamint javára kell elszámolni a fellebbezéssel nem vitatottan általa megtérített 107 136 676 forintot, így a felperes 498 241 784,5 azaz kerekítve 498 241 785 forint értékkiegyenlítés megfizetésére tarthat igényt.

Az I.-IV. rendű alperes ezen összegbe beszámíthatja a jogerős büntető ítéletben meghatározott kár összegéből a ki nem fizetett osztalék címén megállapított 115 498 557 forintot, így mindösszesen az I.-IV. rendű alperesek egyetemlegesen 382 743 228 forint megfizetésére kötelesek a házastársi közös vagyon megszüntetése alapján.

Az ítéltábla a felperes másodfokú tárgyalás berekesztése előtt tett nyilatkozatára tekintettel a teljesítési határidőt a Pp. 217. § (2) bekezdése alapján, az I-IV. rendű alperesek méltányos érdekeire tekintettel 90 napban határozta meg.

Az I.-IV. rendű alperesek előadásuk szerint ezen összegre személyes vagyonukból teljesítőképességgel nem rendelkeznek, azonban a házastársi közös vagyon megosztásának az I.-IV. rendű alperesek, mint a gazdasági társaság¹ tulajdonosai által hozott társasági határozatok alapján eltérő módja nem volt meghatározható; a felperes méltányos érdeke az I.-IV. rendű alperesek által előidézett cégjogi változások folytán a részvényeken fennállt közös tulajdon megszüntetését azok I.-IV. rendű alperesek általi megváltás útján indokolta.

Az özvegyi jog megváltása

[94] Az 1959. évi Ptk. 616. § (4) bekezdése szerint az özvegyi jog megváltása fejében járó részt természetben vagy pénzben kell kiadni, a megváltás módját illetően maga az 1959. évi Ptk. semmiféle megkötést nem tartalmaz. Mivel a bíróságnak mind a haszonélvező, mind az állagörökösök méltányos érdekeire figyelemmel kell lennie, a haszonélvezet megváltása fejében járó értéket elsősorban természetben célszerű kiadni, melynek során a hagyatékon fennálló haszonélvezete ellentételeként a házastárs egy vagy több hagyatéki vagyontárgy kizárólagos tulajdonát kapja meg. Az I.-IV. rendű alperes ugyan sérelmezte, hogy a bíróság az özvegyi jog megváltása fejében járó értéket nem természetben rendelte kiadni a felperesnek, ugyanakkor nem jelölte meg, hogy arra mely vagyontárgyakkal kerülhetne sor.

[95] Jelen perben a házastársi közös vagyon megosztása során a Csjt. 31. § (3) bekezdésére figyelemmel – a fellebbezéssel és a csatlakozó fellebbezéssel nem támadottan – a közös vagyon tárgyait túlnyomórészt a felperes tulajdonába adta a bíróság: kizárólag a ingatlan² és ingatlan³ szám alatti ingatlanok kerültek a házastársi közös vagyon megszüntetése során az I.-IV. rendű alperesek tulajdonába. A ingatlan² ingatlant ugyanakkor az I.-IV. rendű alperesek időközben a gazdasági társaság⁹ részére értékesítették, amely gazdasági társaság tulajdonjogát 2022. augusztus 18. napján az ingatlan-nyilvántartásba is bejegyezték; így az nem szolgálhat a megváltás céljára. A ingatlan³ ingatlan forgalmi értékét a bíróság a felek által sem vitatottan 22 000 000 forintban határozta meg, az ingatlant az I.-IV. rendű alperesek kifejezetten kérték saját tulajdonukba adni, így önmagában ezen ingatlan a megváltás ellenértékének kiadására nem alkalmas. A gazdasági társaság¹ törzsrészvényei ugyan az I.-IV. rendű alperesekhez kerültek, ugyanakkor azokra a már kifejtettek szerint a felperes tulajdonszerzése akadályozott. Az I.-IV. rendű alperesek sem jelöltek meg konkrétan olyan vagyont, amelyet az özvegyi jog megváltása fejében a felperes tulajdonába lehetne adni. Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan rögzítette, hogy nincs olyan vagyontárgy, amely az özvegyi jog megváltása fejében a felperes tulajdonába lenne adható. Ilyen vagyontárgy hiányában az elsőfokú bíróság az 1959. évi Ptk. 616. § (4) bekezdésének megfelelően kötelezte az I.-IV. rendű alpereseket az özvegyi jog megváltása fejében járó érték pénzbeli megfizetésére.

[96] A m.-i gazdasági társaság8 96%-os üzletrésze vonatkozásában az elsőfokú bíróság az alpereseket 6 053 869 forint megfizetésére kötelezte az özvegyi jog megváltása fejében, kifejtve, hogy az özvegyi jog a hagyaték megnyílásával a halál pillanatában ipso iure keletkezik. Az ítéltábla megítélése szerint e körben azonban annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az üzletrész pontos jogi sorsa a felperesnek felróhatóan jelen perben feltáratlan maradt. Habár az üzletrésszel – általa sem vitatottan – a felperes rendelkezett, a perben ez irányú kérdésre sem nyilatkozott egyértelműen arról, hogy azt mikor, milyen ellenérték mellett, milyen mértékben és mely személynek értékesítette, az mikortól, kinek a tulajdonában van; a fentiek szerint a vagyonszétosztás során annak elszámolására került sor a felperes kárfelelőssége alapján. Erre tekintettel ezen üzletrész vonatkozásában az özvegyi jog fennállta nem igazolt; azt a felperes maga vonta el a hagyaték tárgyai közül, így az özvegyi jog megváltása sem merülhet fel. Nem mellőzhető annak értékelése sem, hogy a büntető bíróság által rögzített tényállás szerint a felperes az üzletrésznek és az osztaléknak az öröklés alóli elvonásával követte el a csalás bűncselekményét. Mindezek alapján az ítéltábla a gazdasági társaság8 96%-os üzletrésze után számított 6 053 869 forinttal az özvegyi jog megváltása címén az I.-IV. rendű alperesek által a felperesnek fizetendő összeget leszállította.

Elsőfokú perköltség

[97] A felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte az I.-IV. rendű alperesek egyetemleges kötelezését a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján 39 114 153 forint ügyvédi munkadíj, valamint 10 560 821 forint áfa megfizetésére. Az I.-IV. rendű alperesek ellenkérelme szerint az elsőfokú bíróság a szakértői díjak megosztása mellett helytállóan rendelkezett akként, hogy a felek a perrel felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

[98] A csatlakozó fellebbezés elbírálása során az ítéltábla arra volt figyelemmel, hogy a vagyonszétosztás során a felek között vitatott volt az gazdasági társaság5 vagyonszétosztáshoz tartozó üzletrészenek mértéke, a gazdasági társaság8 osztalékával összefüggő alperesi igény (115 498 558 forint), a ingatlan5 helyrajzi szám alatti és a ingatlan1 ingatlan forgalmi értéke, illetve egy bankszámla vonatkozásában a figyelembe vehető összeg, a közös adósságok, a hagyatéki terhek és az özvegyi jog megváltása. A felek által kért elszámolás döntő különbségét azonban a gazdasági társaság1 11 313 darab törzsrészcsejének értéke adta, melyet a felperes részvényenként 263 640 forintban, míg az I.-IV. rendű alperesek 97 197 forintban határoztak meg. Az elsőfokú bíróság a felperes által elfogadott érték alapján számolt el és kötelezte az I.-IV. rendű alpereseket 1 238 156 371 forint értékkülönbség megfizetésére, továbbá kötelezte további 59 725 250 forint megfizetésére is özvegyi jog megváltása címén. A felperes pernyertességének arányára tekintettel tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor akként rendelkezett, hogy a készkiadások megosztása mellett a felek kötelesek saját költségeik viselésére. Ez sem a közös tulajdon megszüntetése körében irányadó szabályokból, sem a méltányosság elvéből nem volt levezethető.

[99] Az ítéltábla ugyanakkor az I.-IV. rendű alperesek fellebbezése folytán a gazdasági társaság1 vagyonszétosztás részét képező törzsrészcsejeinek értékét az elsőfokú bíróságtól eltérően 133 516 forintban állapította meg, az értékkiegyenlítés összegét annak mintegy harmadára szállította le, valamint csökkentette az özvegyi jog megváltásaként megfizetendő összeget is, mely alapján a pernyertesség-pervesztesség aránya a felperes hátrányára módosult akként, hogy annak alapján a felperest kellene az I.-IV. rendű alperesek javára perköltség megfizetésére kötelezni, ezért a csatlakozó fellebbezés a fentiek mellett sem megalapozott.

[100] Az I.-IV. rendű alperes fellebbezésének petítuma ugyanakkor nem tartalmaz indítványt az elsőfokú perköltség megváltoztatására; míg a csatlakozó fellebbezésre tett ellenkérelemben akként nyilatkoztak, hogy a perköltség megállapítását elfogadják. Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletének perköltségre vonatkozó rendelkezését nem érintette.

[101] Az ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett részét az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta; a csatlakozó fellebbezéssel érintett részben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[102] Az I.-IV. rendű alperesek fellebbezésével vitatott érték 1 300 482 386 (1 238 156 371 + 59 725 250 + 2 600 765) forint. A fellebbezés részben (855 413 143 + 6 053 869) eredményre vezetett, az I.-IV. rendű alperesek pernyertességének aránya a fellebbezés tekintetében 66 %. Az ítéltábla ennek figyelembevételével az 1952. évi Pp. 81. § (1) bekezdése szerint döntött a másodfokú perköltség megfizetéséről. Figyelembe vette az I.-IV. rendű alperesek által lerótt 2 500 000 forint fellebbezési illetéket, valamint az általuk előlegezett, összesen 2 291 000 forint szakértői díjat, melyekből az I.-IV. rendű alperesek 3 162 060 forint megtérítésére tarthatnak igényt. A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségről szóló 32/2003. (VII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja és (5) bekezdése szerint felszámítható ügyvédi munkadíj mértéke a fellebbezéssel vitatott érték alapján 7 602 412 forint, a pernyertességükkel arányosan az I.-IV. rendű alpereseket 5 017 592 forint + áfa (6 372 342 forint) illeti. A felperes a fellebbezéssel kapcsolatosan 2 584 820 forint + áfa (3 282 721 forint) ügyvédi munkadíjra jogosult perköltségként a pernyertességével arányosan. Ezek alapján a felperes 6 251 681 forint perköltség megfizetésére köteles.

[103] A felperes csatlakozó fellebbezése nem vezetett eredményre, az I.-IV. rendű alperesek ezzel kapcsolatban felmerült költségének megtérítésére köteles az 1952. évi Pp. 78. § (1) bekezdése szerint. Az I.-IV. rendű alperesek javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján megállapítható ügyvédi munkadíj mértéke ugyanakkor nem áll arányban a csatlakozó fellebbezéssel összefüggésben végzett ügyvédi tevékenységgel, így e körben az ítéltábla a rendelet 3. § (6) bekezdése alapján az I.-IV. rendű alpereseket illető ügyvédi munkadíjat 200 000 forint + áfa összegre mérsékelte.

[104] Az előzőek egybeszámítása alapján így a másodfokú eljárással felmerült költségként az ítéltábla a felperest 6 505 681 forint megfizetésére kötelezte.

[105] Az V. és VI. rendű alperesek és a beavatkozó a másodfokú eljárással összefüggésben perköltséget nem érvényesítettek.

Debrecen, 2023. július 6.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Répássy Árpád s.k. bíró